

CAT

Perseguits i salvats

**AUTÈNTICA
DIFERENT
NATURAL**

PUNTS SENYALITZATS

- 1 PÒNT DE REI
- 2 CANEJAN
- 3 LES
- 4 BOSSÒST
- 5 ES BÒRDES
- 6 VIELHA
- 7 TÚNEL DE VIELHA
- 8 PORT DERA BONAIGUA
- 9 MONTGARRI
- 10 MUSEU D'ARAN (VIELHA)
- 11 SENET
- 12 VILALLER
- 13 EL PONT DE SUERT
- 14 PONT DE PEROSA
- 15 REFUGI DEL FORNET
- 16 ALÒS D'ISIL
- 17 PRESÓ –MUSEU PERSEGUITS I SALVATS (SORT)
- 18 PORT DE SALAU
- 19 FONT DE LA COSTA
- 20 TAVASCAN
- 21 RIBERA DE CARDÓS
- 22 LLAVORSÍ
- 23 SORT
- 24 EPICENTRE (TREMP)
- 25 PORT DE CABÚS
- 26 TOR
- 27 ALINS
- 28 BESCARAN
- 29 ESTAMARIU
- 30 LA SEU D'URGELL
- 31 ESPAI ERMENGOL (LA SEU D'URGELL)
- 32 ARANSA
- 33 LLES DE Cerdanya
- 34 MARTINET

COM ARRIBAR

FERROCARRIL
Estació de Lleida Pirineus
Ave i Renfe Rodalies
Pl. Ramon Berenguer IV s/n
25006 Lleida (el Segrià)
TEL 902 432 343
renfe.com

Com arribar amb tren al Pirineu de Lleida:
Via FGC (Ferrocarrils de la Generalitat) Lleida- Balaguer- La Pobla de Segur
A la Pobla de Segur cal agafar el transfer amb el bus ALSA per arribar a les comarques del Pirineu.
lleidalapobla.fgc.cat

AERI
Aeroport de Lleida - Alguaire
Crta.del Aeroport, s/n,
25125 Alguaire (Lleida)
TEL 973 032 700
aeroportlleida.cat

Aeroport Andorra-La Seu
25711 Montferrer (Lleida)
TEL 973 355 324
aeroportlaseu.cat

AUTOBÚS
Estació d'autobusos de Lleida
Saracibar, 2
25002 Lleida
TEL 973 268 500

Estació d'autobusos de Tàrraga
Migdia, 4
25300 Tàrraga
TEL 902 422 242

Estació d'autobusos de la Seu d'Urgell
Bisbe Benlloch, 1
25700 la Seu d'Urgell
TEL 902 422 242

Estació d'autobusos de Solsona
Ctra. de Bassella, s/n
25280 Solsona
TEL 973 481 571

AUTOPISTES
Autopistes de Catalunya
TEL 902 200 320

AP-2: Autopista del Nord-est: Saragossa-Lleida-el Vendrell
Des d'on enllaça amb l'autopista AP-7 a Barcelona

A-2: Madrid-Saragossa-Lleida-Barcelona

N-240: Osca-Lleida-Tarragona

N-230: Lleida-la Val d'Aran-França

N-260: El Pont de Suert-Puigcerdà

Eix Transversal
des de Girona fins a Cervera

INFORMACIÓ PRÀCTICA

Associació de Càmpings de Lleida
campingsdelleida.com

Federació de Turisme Rural de les Terres de Lleida
lleidarural.info

Federació d'Hostaleria de Lleida
hostaler.org

Telèfon d'Atenció al ciutadà
des de Catalunya
012
fora de Catalunya
902 40 00 12
des de l'estranger
00 34 902 40 00 12

CONSELLS PRÀCTICS

- Tenir una preparació física apropiada, ser conscient de les pròpies limitacions i actuar amb seny.
- Sortir amb companys experimentats i d'un nivell tècnic i condició física semblants.
- Portar un equipament adequat (roba i calçat còmode, roba lleugera amb capelina...).
- Tenir la informació corresponent i suficient de la zona, possibilitat d'allotjament durant la ruta, telèfon d'emergència...
- Consultar la meteorologia.
- S'aconsella deixar a algun familiar o amic el recorregut previst.
- S'aconsella tenir la cantimplora plena d'aigua i reposar-la continuament a les fonts públiques dels pobles, ja que el clima pot ser molt calorós durant l'època estival.
- En cas de pèrdua, la millor solució és retornar a l'últim senyal.
- És recomanable que l'excursionista, a més de la senyalització, disposi d'una brúixola i un plànol com a eines de suport.

LLEENDA DE LES RUTES

A peu

Raquetes

En bici

En cotxe

En 4x4

Distància

Dificultat

Calendari

Pàrquing

No t'ho pots perdre!

LA VAL D'ARAN

www.visitvaldaran.com

01

© Mikael Helsing. Foto Cedita Per Foment Torisme Val d'Aran.

És l'única vall atlàntica dels Pirineus estatals, amb impressionants llacs d'origen glacial, quilòmetres de rutes per territoris verges i una cultura i gastronomia singulars. El patrimoni s'integra perfectament amb la natura permetent conèixer mitjançant els seus itineraris la història d'un país.

PARC NACIONAL D'AIGÜESTORTES I ESTANY DE SANT MAURICI

www.gencat.cat/parcs/aiguestortes

02

© Getty Images. Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici amb els Encantats al fons.

L'únic Parc Nacional de Catalunya, es troba situat al cor del Pirineu lleidatà, entre les comarques del Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, l'Alta Ribagorça i la Val d'Aran. Un escenari espectacular per a totes les estacions de l'any. Excursions a peu o amb raquetes, a cavall, rutes nocturnes, passejades amb BTT, entre d'altres, són activitats amb les quals es poden descobrir d'una manera diferent els extraordinaris paratges d'aquest entorn natural.

RÀFTING AL RIU NOGUERA PALLARESA

www.pallarssobira.info

05

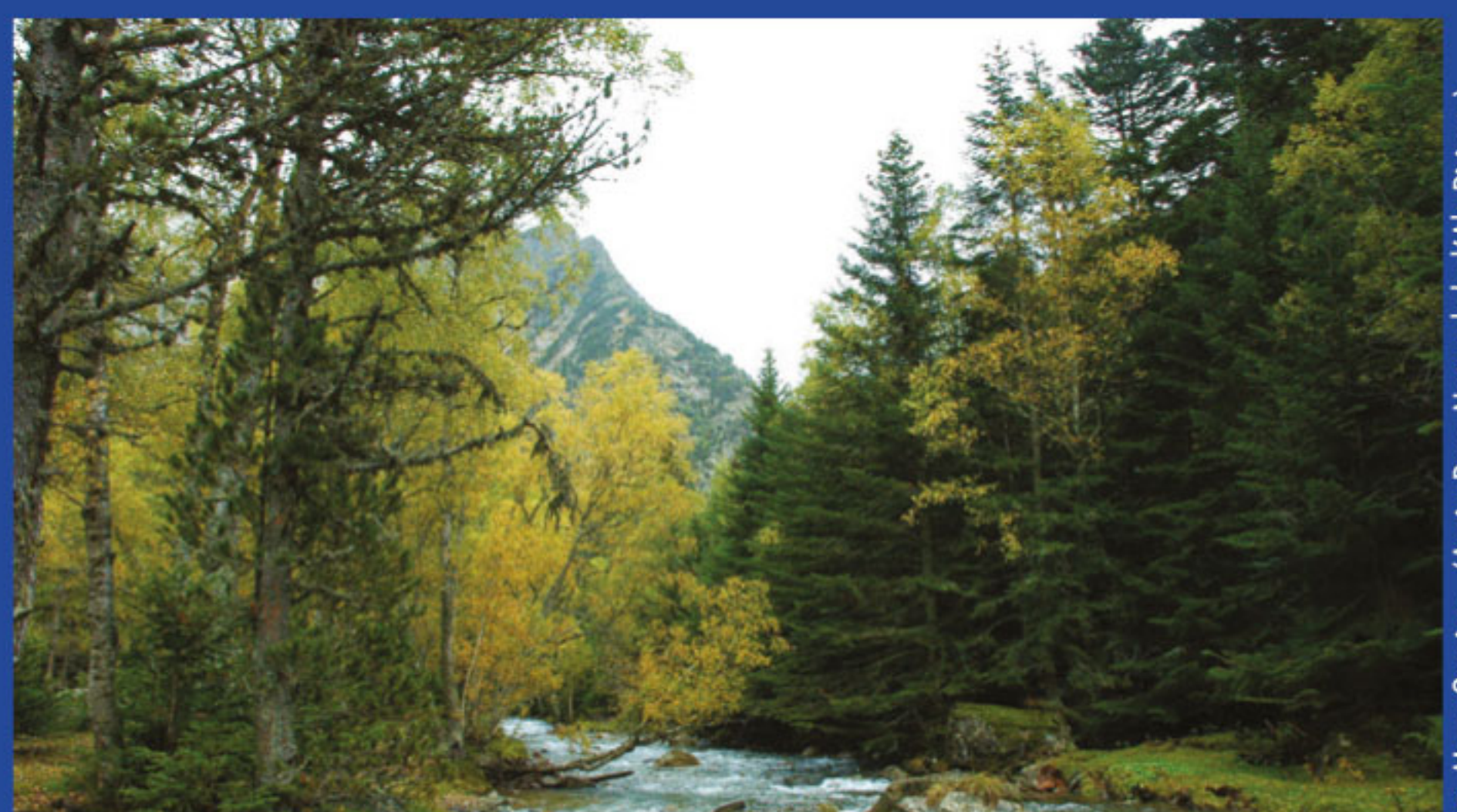
© Gran Pallars. Ràfting. Pallars.

El millor riu d'Europa per a la pràctica d'esports d'aigües braves: 60 quilòmetres navegables oberts a tots els públics. Hi podem practicar el ràfting, rei dels esports d'aventura, però també descens de barrancs, canoes de riu, caiac, busbob, hidrospeed, piragüisme, etc.

PARC NATURAL DE L'ALT PIRINEU

www.gencat.cat/parcs/alt_pirineu

06

© Marc Garriga. (Arxiu Parc Natural de l'Alt Pirineu)

Situat al Pallars Sobirà i l'Alt Urgell, les quasi 70.000 hectàrees del Parc Natural de l'Alt Pirineu el fan el més extens de Catalunya, amb una gran diversitat paisatgística i cultural. Hi destaca la Pica d'Estats, la muntanya més alta de Catalunya (3.143,5 m). D'una banda, es tracta d'un espai d'alt valor natural (en l'àmbit geològic, d'ecosistemes, hàbitats i espècies vegetals i animals). De l'altra, ha estat històricament escenari d'una activitat humana que ha contribuït a modelar-ne el paisatge, per això és ric també en patrimoni arqueològic i arquitectònic i en activitats del sector primari, com la ramaderia.

ESGLÉSIES ROMÀNIQUES DE LA VALL DE BOÍ

03

www.centreromanic.com

© Francesc Jur. Església romànica de Sant Climent de Taüll, Vall de Boí. Alta Ribagorça

Màxim exponent del romànic català, és excepcional per la concentració en un espai reduït d'un nombre tan elevat d'esglésies d'un mateix estil arquitectònic, conservat al llarg dels temps sense gran alteracions. El conjunt el formen vuit esglésies i una ermita romàniques declarades Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO.

CONGOST DE MONT-REBEI

04

www.pallarsjussa.net

© Selbach, Arthur F. Congost de Mont-rebei, Montsec d'Ares. Pallars Jussà.

El congost de Mont-rebei és un pas estret que ha erosionat la Noguera Ribagorçana en travessar la serra del Montsec. L'itinerari segueix un camí esculpit a la roca, lliure d'infraestructures, que el converteix en un espai natural d'alt valor ecològic i un punt d'observació de la fauna salvatge que fa vida en aquest agrest i singular paisatge prepirinenc. Les parets del congost arriben a assolir més de 500 metres de caiguda vertical, amb punts on l'amplada mínima de la gorja és de només 20 metres.

PARC NATURAL DEL CADÍ-MOIXERÓ

07

www.gencat.cat/parcs/cadi

© Oriol Clavera. La Serra del Cadí, amb el poble d'Àlseguel. Alt Urgell

Amb més de 40.000 hectàrees de superfície, inclou les comarques lleidatanes de l'Alt Urgell i la Cerdanya. Les dues grans serres, la del Cadí i la del Moixeró, s'uneixen pel coll de Tancalaporta i formen una impressionant barreira muntanyosa de 30 km de llarg. Amb altituds entre els 800 i els 2.648 m, hi destaca el pic del Pedraforca, una de les muntanyes amb més tradició de l'alpinisme català i símbol de l'excursionisme de Catalunya. El parc té més de 400 km de senders senyalitzats, entre els quals el GR-4, el GR-7 i el GR-107 (Camí dels Bons Homes).

BÚNQUERS DE MARTINET

08

www.bunquersmartinet.net

© Parc dels Búnquers de Martinet i Montellà.

Es tracta d'un recorregut ben senyalitzat, a l'aire lliure, que facilita tota la informació necessària perquè, acompanyats d'un guia, els visitants puguin conèixer a fons aquestes construccions de la Línia P que no es van utilitzar mai i que ni tan sols es van arribar a armar. El recorregut permet visitar un total de vuit búnquers diferents, però el primer contacte amb l'obra, la seva història i significació es té al centre d'atenció de visitants, on un conjunt d'audiovisuals, dins d'un marc innovador, recreen l'ambient i l'atmosfera que envoltaven el món dels búnquers.

ruta 01: val d'aran –alta ribagorça**ITINERARI A: PÒNT DE REI - EL PONT DE SUERT**

PÒNT DE REI - CANEJAN - BAUSEN - LES - BOSSÒST - ES BÒRDES
VILAC - VIELHA - TÚNEL DE VIELHA - SENET - VILALLER
PONT DE SUERT

ITINERARI B: VIELHA - BAQUÈIRA

VIELHA - BETREN ESCUNHAU - CASARILH - GARÓS - ARTIES
SALARDÚ - UNHA - TREDÓS - BAQUÈIRA

ITINERARI B1: BAQUÈIRA - PLA DE BERET- MONTGARRI**ITINERARI B2: BAQUÈIRA - PORT DE LA BONAIGUA**

Val d'Aran - Alta Ribagorça

La Val d'Aran fou una de les vies principals d'entrada de refugiats tant a través del punt duaner de Pònt de Rei com mitjançant els camins de muntanya que provenen dels departaments francesos d'Alta Garona i Arieja i que arriben a Es Bòrdes, Bossòst, Bausen, Les, Canejan o Montgarri. Posteriorment es dirigien cap al sud a través del port de la Bonaigua o accedint a peu a l'Alta Ribagorça.

©Xavier Gómez. Estany de la Ratera. Parc Nacional d'Aigüestortes.

PUNTS D'INTERÈS SENYALITZATS

Pònt de Rei

El punt duaner de Pònt de Rei es convertí en el lloc d'arribada d'aquells qui pretenien entrar a Espanya amb la documentació en regla. Allí passaven el control policial abans de dirigir-se a la ciutat des d'on partia el vaixell que els havia de dur al país on volien emigrar. A partir de mitjan 1940 fou l'indret per on foren expulsats desenes de jueus detinguts a l'Aran i al Pallars Sobirà. Des del novembre del 1942, i fins l'alliberament del sud de França a l'agost del 1944, els guardes fronterers alemanys substituïren els gendarmes francesos en la vigilància d'aquesta frontera.

Baretja, de diferents rutes procedents de la ciutat francesa de Luchon. L'any 1943 al port d'eth Portilhon es detingué més de 600 evadits, molts dels quals jueus.

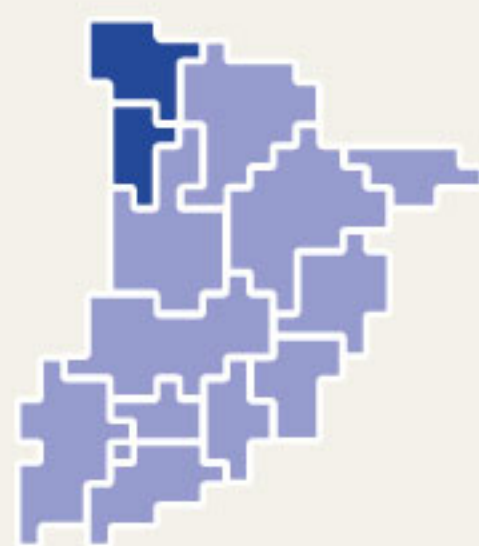
Es Bòrdes

A Es Bòrdes arribaven diversos itineraris procedents de Alta Garona a través dels ports de Benasc, dera Picada, Escaleta i Montjòia. Es tractava de camins secularment utilitzats per comunicar França amb l'Aran i també per contrabandistes. La capella del l'Artigade Lin fou un dels llocs on els refugiats romanien amagats per evitar la presència de la Guàrdia Civil.

carretera de sortida de la Val d'Aran cap al sud. Per aquesta via els detinguts eren traslladats a Lleida i feien una aturada a Sort.

Túnel de Vielha

El túnel de Vielha no fou inaugurat fins al 1948, tot i que el 1941 ja es comunicaren ambdues boques. Alguns evadits aconseguiren creuar-lo clandestinament amb l'ajut de treballadors de l'obra. Tot i que la ruta per conduir els detinguts fins a Lleida transitava pel port de la Bonaigua, de vegades la Guàrdia Civil obligava alguns grups a creuar el túnel per anar a Vilaller i des d'allí a Lleida.

Ruta GPS

ITINERARI A

108 km

ITINERARI B

16,2 km

ITINERARI B1

15,4 km

ITINERARI B2

9,4 km

Canejan

Centenars d'evadits van arribar a Canejan per mitjà dels diversos camins que procedien del departament francès de Alta Garona. Només el 1943 van ser detinguts per la Guàrdia Civil al voltant de 500 evadits, entre els quals molts jueus.

Les

Les fou l'epicentre principal de l'arribada d'evadits jueus tant per als que ho feien a través de la duana de Pònt de Rei com els que creuaven clandestinament a través dels colls de muntanya propers al poble (Còth de Fontfreda i la Passada de Tres Corets). A Les tenia la seu la comissaria de policia encarregada del control de passaports i mercaderies. Els jueus evadits reberen l'ajut i la solidaritat dels veïns del poble, que els acolliren a les seves llars, mentre que a altres se'ls permeté allotjar-se a l'Hotel Franco-Español.

Bossòst

Bossòst tingué un protagonisme especial com a lloc d'arribada, a través d'eth Portilhon i el Còth de

Montgarri

Malgrat el seu aïllament a causa de les nevades de l'hivern, Montgarri fou un indret on arribaren moltes expedicions de refugiats jueus pels camins que procedien de l'Arieja. El 1944 ho fan diversos grups de joves sionistes que havien creuat pels voltants del pic Mont Valier.

Vielha

Els detinguts a la Val d'Aran eren traslladats a Vielha i empresonats a la petita presó del partit judicial. Alguns foren allotjats en establiments hotelers com els hotels Internacional, Serrano o Turrull. Al l'Hospital de Vielha es curaren lesions causades per accidents a la muntanya o per congelacions a conseqüència del fred i la neu.

Port de la Bonaigua

A través del port de la Bonaigua transitava l'única

Senet

Alguns grups d'evadits arribaren a Senet després de fugir clandestinament a peu de la Val d'Aran a través del port de Vielha.

Vilaller

La Guàrdia Civil concentrava a Vilaller alguns grups de detinguts després de creuar a peu el túnel de Vielha. Posteriorment, eren traslladats a Tremp i a Lleida. També era un lloc d'acollida pels evadits salvats per guies ribagorçans

El Pont de Suert

Els evadits detinguts a l'Alta Ribagorça i els que hi eren transferits des de la Val d'Aran acostumaven a ser conduïts al Pont de Suert, des d'on se'ls traslladava a Lleida amb l'autobús de línia que cobria el trajecte.

De Lin des del poble de Les.

ESPAI EXPOSITIU

Museu d'Aran

Carrer Major, 26. Vielha.

25530 Vielha

Tel. 973 641 815

info.museu@aran.org

El Museu d'Aran disposa d'un petit espai expositiu on es dona a conèixer el paper de la Val d'Aran en l'evasió de centenars de refugiats jueus des de la França en guerra fins a la península Ibèrica.

02

Port de Gireta

RUTA 02: BORDES SUR LEZ - ALÒS D'ISIL

TRAM 1: MONTGARRI - PORT DE GIRETA - MONTGARRI

TRAM 2: MONTGARRI - PONT DE PEROSA - REFUGI DE FORNET
ALÒS D'ISIL

Port de Gireta

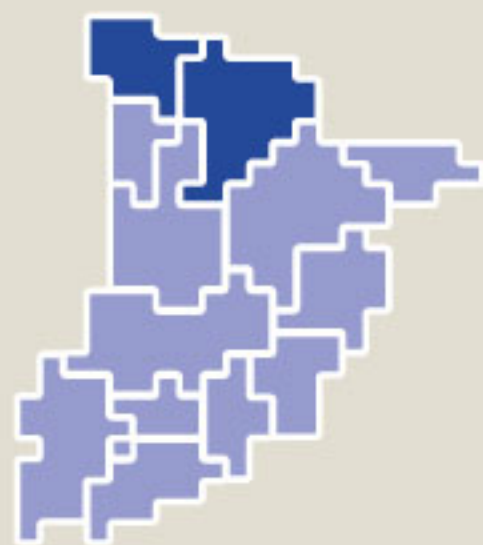
(VAL D'ARAN - PALLARS SOBIRÀ)

Un dels itineraris d'evasió més transitats fou el que comunica el departament francès d'Arieja amb la Val d'Aran a través del port de Gireta (2.593 m). Durant l'any 1944 facilità la fugida de diversos grups de joves jueus que, gràcies a l'ajut de les xarxes d'evasió creades per les organitzacions de resistència estructurades al sud de França, aconseguiren arribar a Catalunya.

El trajecte partia de les proximitats de Saint-Girons (Arieja) i, un cop travessat el port de Gireta, es descendia fins a Montgarri. Posteriorment, continuaven en direcció al Pallars Sobirà, seguint el camí paral·lel al riu Noguera Pallaresa, i arribaven a les bordes de Perosa i després a Alòs d'Isil.

© Fons antic. Servei Audiovisuals de l'IEI. Afres d'Esterri d'Àneu (1922).

Ruta GPS

TRAM 1

Total 7h30
~4h30 ~3h

6,95 km

TRAM 2

Total 5h
~4h30 ~3h

17,7 km

PUNTS D'INTERÈS SENYALITZATS

Montgarri

Situat a 1.645 metres d'altitud, aïllat durant bona part de l'any, aquest petit nucli, on s'enclava un santuari romànic, disposava d'un petit hostel on els evadits descansaven mentre recuperaven forces després de llargues jornades de caminar sota la neu, el fred i la persecució dels policies alemanys.

Pont de Perosa

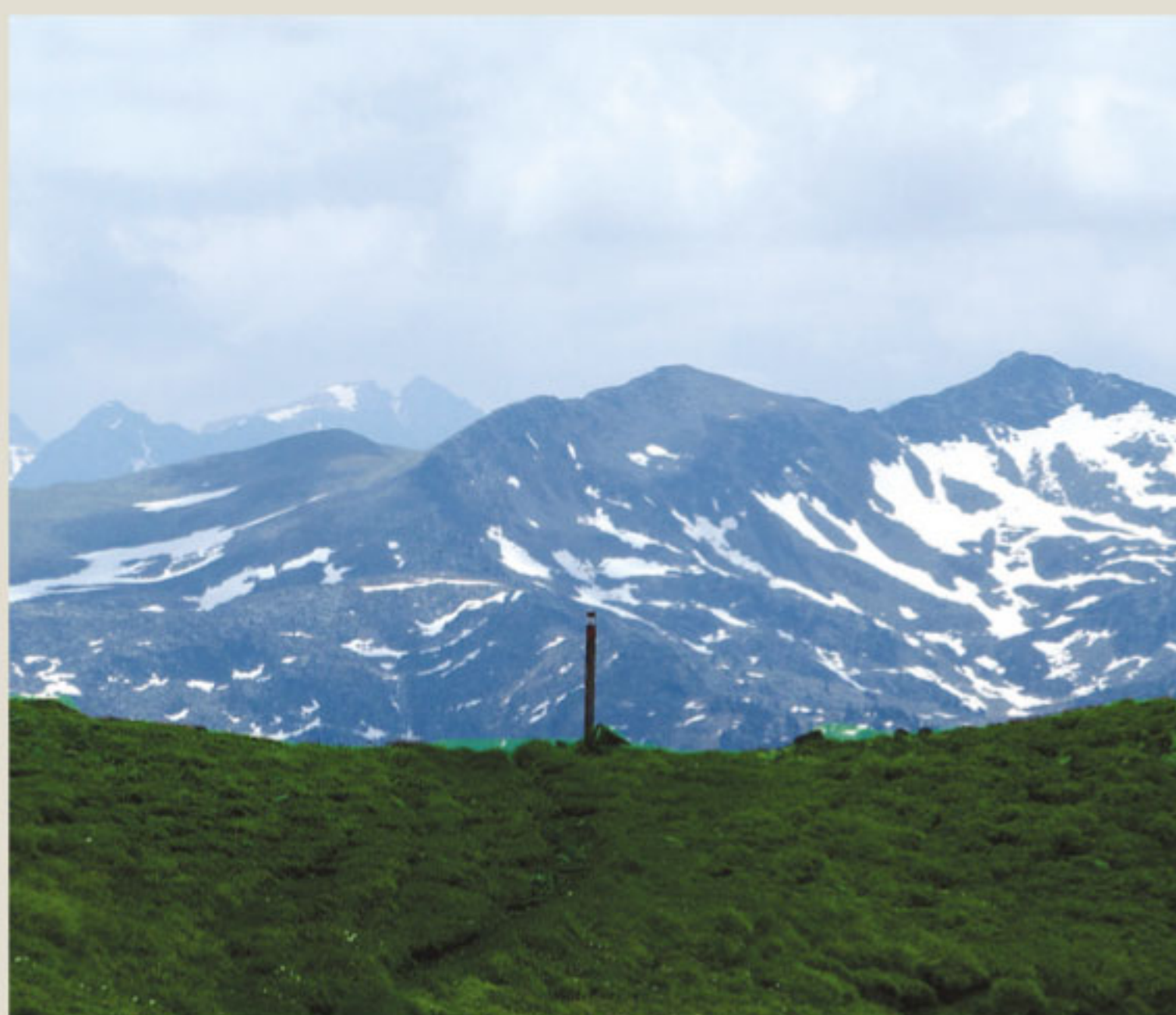
En aquest punt les expedicions podien agrupar-se amb altres que havien penetrat directament al Pallars Sobirà pels colls de Pala de Clavera i de Salau. A les bordes situades al voltant de la Noguera Pallaresa els fugitius descansaven abans de continuar el trajecte fins a Alòs d'Isil.

Refugi del Fornet

Indret a mig camí de la ruta que comunicava Montgarri i Alòs d'Isil.

Alòs d'Isil

La major part dels evadits foren detinguts per agents de la Guàrdia Civil que vigilaven els camins i traslladats a la caserna d'Alòs d'Isil. Allí acostumaven a passar un parell de dies fins que eren portats a Esterri d'Àneu i, posteriorment, a Sort, on restaven ingressats a la presó del partit judicial o allotjats en hotels.

© Anselm Ros, Muntanyes de França des de Girela

© Anselm Ros, Port de Girela

© Anselm Ros, Bordes d'Isil.

© Anselm Ros, Montgarri

ESPAI MUSEÍSTIC

Presó-Museu Camí de la Llibertat Perseguits i Salvats

Plaça Sant Eloi, 8. Sort.
Tel. 973 620 010
turisme@sort.cat

A Sort es conduïa els evadits detinguts als passos fronterers del Pallars Sobirà i a la major part dels que ho havien estat a la Val d'Aran com a pas previ a la seva conducció als establiments penitenciaris de la ciutat de Lleida. Sort tenia dues presons, una per a homes i una altra per a dones, totes dues de dimensions reduïdes. Tot plegat generava problemes derivats de l'amuntegament de personers, la manca de mesures higièniques i l'escassa alimentació que rebien els detinguts. Entre el 1939 i el 1944 passaren per Sort uns 2.660 detinguts per pas clandestí de fronteres, una bona part dels quals d'origen jueu. Les dones, sovint acompanyades de fills de curta edat, eren tancades a la presó de dones, que acollí al voltant de 150 detingudes en aquests mateixos anys. Després d'uns dies d'estada a Sort, tots plegats eren traslladats a Lleida, si bé alguns grups passaren per la presó del partit judicial de Tremp.

La presó, una antiga capella gòtica, s'ha conservat tal com era als anys de la Segona Guerra Mundial. Constitueix l'únic patrimoni memorial que es conserva a Espanya d'aquest episodi històric. Des del 2007 s'hi ha habilitat un petit espai museístic per donar a conèixer aquests esdeveniments i homenatjar tant els evadits com aquells qui els van ajudar a aconseguir la seva llibertat a través dels passos pirinencs.

RUTA 03: SALAU - ALÒS D'ISIL

PORT DE SALAU - REFUGI DEL FORNET - ALÒS D'ISIL

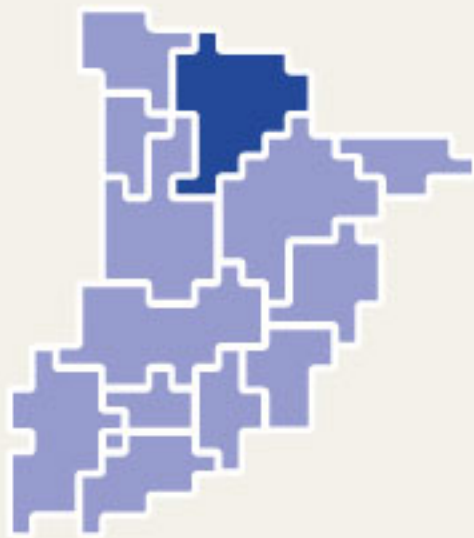
Port de Salau

(PALLARS SOBIRÀ)

El port de Salau fou secularment l’epicentre de les comunicacions entre l’Arieja i el Pallars Sobirà. Al maig del 1938 facilità l’exili de republicans després de l’ocupació de la comarca per part de l’exèrcit franquista i des del 1939 fou el refugi a Espanya dels fugitius del nazisme. De vegades, aquests refugiats descansaven a les bordes de Perosa abans d’emprendre el recorregut, seguint el curs de la Noguera Pallaresa, en direcció a Alòs d’Isil i Esterri d’Àneu.

© Fons Josep Jové Calvera. Axiu fotogràfic de l'IEI

Ruta GPS

Total 3h 40
~2h ~1h 40

8 km

PUNTS D'INTERÈS SENYALITZATS

Port de Salau

El port de Salau, aprofitant el seu menor desnivell respecte als passos propers, fou un dels indrets més transitats per aquells qui fugien de l'Europa en guerra. Aquest fet motivà que les tropes d'ocupació alemanyes hi establissin, al novembre del 1942, un lloc de vigilància

permanent. L'any 1943, un soldat alemany morí després d'un enfrontament armat amb els guies que conduïen un grup de fugitius.

Refugi del Fornet

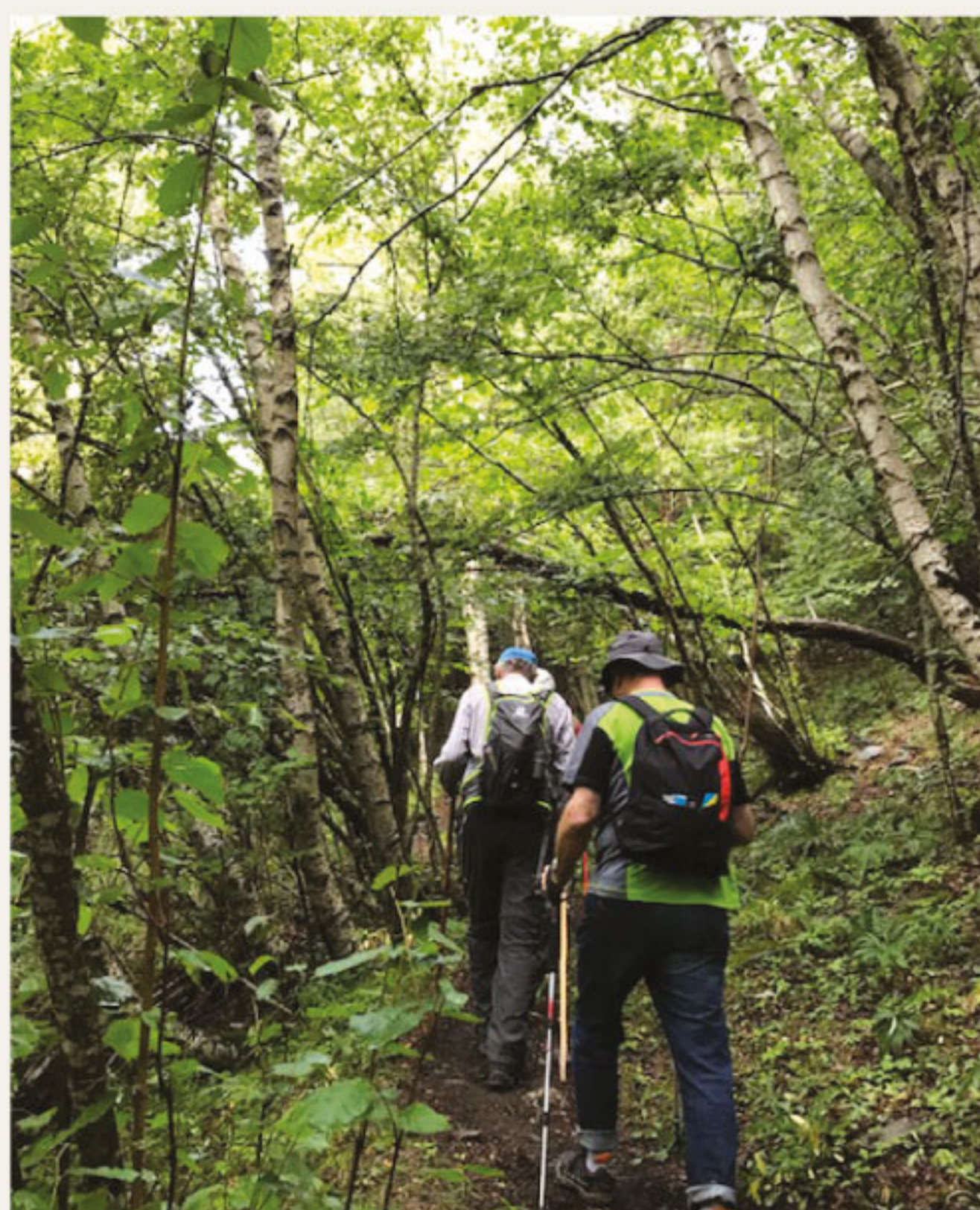
Indret a mig camí de les rutes que procedeixen del port de Gireta i del port de Salau a través de la vall de Bonabé.

Alòs d'Isil

Alòs d'Isil era el primer nucli habitat d'aquest recorregut i on tenia la seva base la Guàrdia Civil que patrollava els camins de la zona. La major part dels refugiats eren detinguts i traslladats a la caserna.

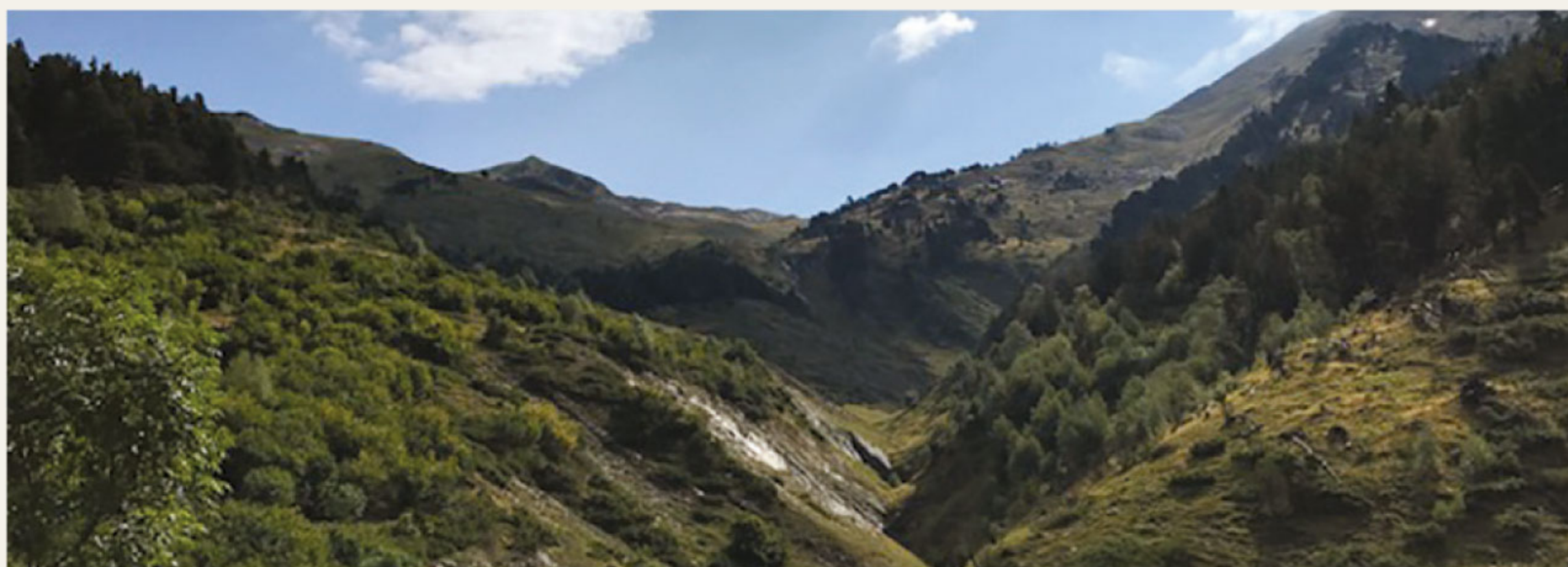
© Jaume Leon / Jordi Torner

© Jaume Leon / Jordi Torner

© Jaume Leon / Jordi Torner

© Jaume Leon / Jordi Torner

ESPai MUSEÍSTIC

Presó-Museu Camí de la Llibertat Perseguits i Salvats

Plaça Sant Eloi, 8. Sort.
Tel. 973 620 010
turisme@sort.cat

La presó, una antiga capella gòtica, s'ha conservat tal com era als anys de la Segona Guerra Mundial. Constitueix l'únic patrimoni memorial que es conserva a Espanya d'aquest episodi històric. Des del 2007 s'hi ha habilitat un petit espai museístic per donar a conèixer aquests esdeveniments i homenatjar tant els evadits com aquells qui els van ajudar a aconseguir la seva llibertat a través dels passos pirinencs.

04

RUTA 04: CABANES D'OSSÈSE - SORT

CABANES D'OSSÈSE - PORT DE TAVASCAN -
FONT DE LA COSTA- BORDES DE GRAUS - TAVASCAN
RIBERA DE CARDÓS - LLAVORSÍ - RIALP - SORT

TRAM 1 - FONT DE LA COSTA - PORT DE TAVASCAN
FONT DE LA COSTA

Port de
Tavascan
(PALLARS SOBIRÀ)

La Vall de Cardós fou una de les vies de fugida des del departament francès de l'Arieja a través dels colls de Tavascan, Colax, Guiló, Lladorre, Artiga i Boet. La ruta que discorria pel coll de Marterat o Tavascan (2.217 m) fou molt transitada, atès que es tractava d'un camí relativament fàcil i directe. Habitualment partia des d'Aulus-les-Bains i el tram final de l'itinerari s'iniciava a les bordes d'Ossèsse. Després de creuar el coll, es descendia fins als Estanys del Port i Xic abans d'arribar a la Font de la Costa, des d'on començava la baixada fins al poble de Tavascan.

© Fons Josep Jové Calvera. Arxíu fotogràfic de l'IEI

PUNTS D'INTERÈS SENYALITZATS

Ruta GPS

TRAM 1

Total 2h 45
~1h 45 ~1h

Tavascan -
Font de la Costa

5,6 km

Font de la Costa

Font de la Costa

Zona d'estacionament entre el port de Tavascan i Tavascan. Des d'aquest indret es pot anar a les bordes de Noarre, on els refugiats descansaven després d'aquest llarg descens.

Tavascan

Tavascan era el primer poble al vessant català dels camins que procedien de la vall de Garbet, a l'Arieja. La major part dels refugiats eren detinguts i passaven uns dies a la caserna de la Guàrdia Civil o a un hostel

del poble, fins que se'ls traslladava a la presó de Sort.

Ribera de Cardós

Alguns grups d'evadits que creuaren fins a la vall de Cardós amb l'ajut de guies s'allotjaren a l'hotel de Ribera de Cardós.

Llavorsí

Llavorsí, per la seva situació estratègica dins del Pallars Sobirà, on conflüen les carreteres procedents de la Valferrera, la vall de Cardós i Esterri d'Àneu, esdevingué un punt on convergien els

diferents grups de detinguts que eren traslladats a Sort.

Sort

Alguns establiments hotelers de Sort (Hotel Pessets, Fonda Martí Cases) s'allotjaren desenes de jueus que havien estat traslladats a Sort. La Creu Roja i l'American Joint Distribution Committee es feien càrrec de les despeses de la seva estada a l'establiment, la qual resultava molt més plàcida que la que patiren els qui foren internats a la petita presó del municipi.

Pla de la Borda.

Pujada a l'Estany de Romedo de Dalt

© Foto cedida per l'Aixíu Comarcal del Pallò

ESPai MUSEÍSTIC

Presó-Museu Camí de la Llibertat Perseguits i Salvats

Plaça Sant Eloi, 8. Sort.
Tel. 973 620 010
turisme@sort.cat

La presó, una antiga capella gòtica, s'ha conservat tal com era als anys de la Segona Guerra Mundial. Constitueix l'únic patrimoni memorial que es conserva a Espanya d'aquest episodi històric. Des del 2007 s'hi ha habilitat un petit espai museístic per donar a conèixer aquests esdeveniments i homenatjar tant els evadits com aquells qui els van ajudar a aconseguir la seva llibertat a través dels passos pirinencs.

ESPai EXPOSITIU (PALLARS JUSSÀ)

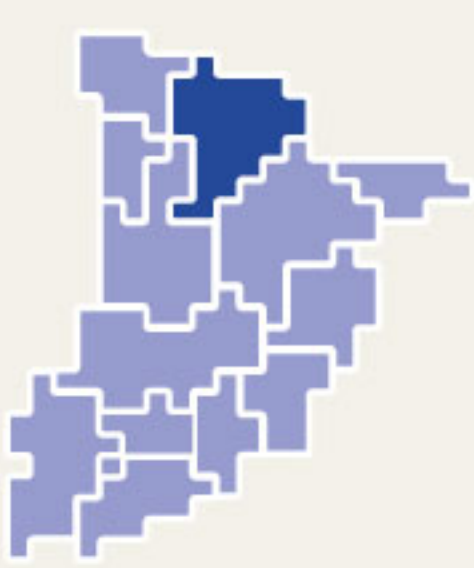
Epicentre

Centre de Visitants del Pallars Jussà
Pg. del Vall núm. 13, Tremp
Tel. 973 653 470
epicentre@pallarsjussa.cat

El centre de visitants Epicentre de Tremp disposa d'un petit espai expositiu on es dona a conèixer el paper del Pirineu de Lleida en l'evasió de centenars de refugiats jueus des de la França en guerra fins a la península Ibèrica. La presó de Tremp acollí alguns grups procedents de l'Alta Ribagorça i de Sort mentre eren traslladats a Lleida.

05

Port de Cabús

RUTA 05: PORT DE CABÚS - ALINS

ALINS - TOR - PORT DE CABÚS - TOR - ALINS

Port de Cabús

(PALLARS SOBIRÀ)

El port de Cabús era un dels principals passos de muntanya que comunicaven la Vall Ferrera amb el Principat d'Andorra. Un camí utilitzat per als desplaçaments dels veïns de la zona i també pels contrabandistes. Durant la Segona Guerra Mundial facilità la fugida de perseguits pel nazisme que s'havien refugiat a Andorra. Malgrat que era més directe arribar a Barcelona a través de la serra del Cadí, alguns decidiren emprendre la via de la Vall Ferrera per penetrar a territori espanyol.

© Jaume Leon / Jordi Torner

Ruta GPS

des d'Alins

36km

Port de Cabús

A través del port de Cabús (2.302 m) s'accedia al Pallars Sobirà des de la parròquia andorrana de la Massana. La tasca dels contrabandistes de la zona facilità l'evasió d'alguns dels refugiats al principat. Una vegada al port descendien fins a Tor, Norís i Alins.

Tor

Tor era el primer nucli habitat on els fugitius podien descansar i menjar després de dies caminant per la muntanya. La presència d'una caserna de la Guàrdia Civil feia que bona part dels refugiats fossin detinguts i traslladats fins a Sort, on se'ls empresonava.

Alins

Seguint la vall de la Noguera de Tor s'arriba a Alins. En aquest poble també es concentraven refugiats que havien arribat a través d'altres passos de la zona. La presència de més agents de la Guàrdia Civil dificultava el seu avanç cap al sud i motivava detencions freqüents.

© Jaume Leon / Jordi Torner

© Jaume Leon / Jordi Torner

© Jaume Leon / Jordi Torner

ESPAI MUSEÍSTIC

Presó-Museu Camí de la Llibertat Perseguits i Salvats

Plaça Sant Eloi, 8. Sort.

Tel. 973 620 010

turisme@sort.cat

La presó, una antiga capella gòtica, s'ha conservat tal com era als anys de la Segona Guerra Mundial. Constitueix l'únic patrimoni memorial que es conserva a Espanya d'aquest episodi històric. Des del 2007 s'hi ha habitat un petit espai museístic per donar a conèixer aquests esdeveniments i homenatjar tant els evadits com aquells qui els van ajudar a aconseguir la seva llibertat a través dels passos pirinencs.

06

RUTA 06: COLL DE PIMÉS - LA SEU D'URGELL

ST. JULIÀ LÒRIA - COLL DE PIMÉS - BESCARAN - ESTAMARIU
LA SEU D'URGELL

TRAM 1: COLL DE PIMÉS - BESCARAN

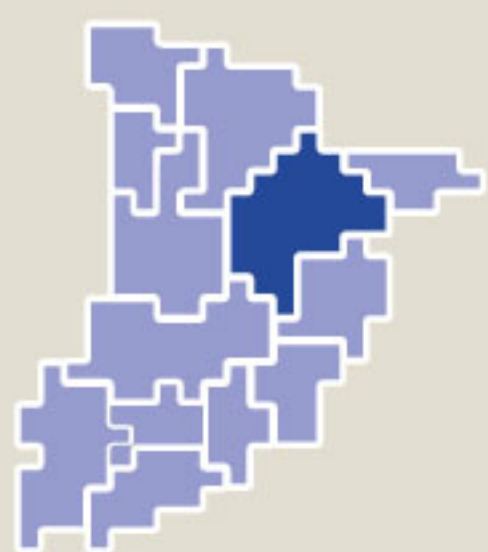
Coll de Pimés

(ALT URGELL)

L'Alt Urgell fou la via principal de penetració dels refugiats jueus procedents del Principat d'Andorra per mitjà, fonamentalment, dels camins de muntanya que conduïen a l'actual municipi de Valls de Valira. Andorra fou un dels epicentres del pas d'evadits que tenien com a objectiu arribar a Barcelona creuant la serra del Cadí o des de la Seu d'Urgell. Allí actuaren amb gran eficàcia diferents xarxes d'evasió. Entre els diversos itineraris utilitzats s'ha senyalitzat el que partia de la Rabassa i arribava a Bescaran després de passar la collada de Pimés i les bordes de Pudovern. Posteriorment es dirigeix a Estamariu i arriba a la Seu d'Urgell a través del barri de Sant Antoni.

Bordes de Pudovern (Bescaran)

Ruta GPS

PUNTS D'INTERÈS SENYALITZATS

Total 2h

5,8 km

Bescaran

Bescaran era la primera població catalana on arribaven els refugiats. Tenia una caserna de la Guàrdia Civil que s'encarregava de la vigilància dels camins que procedien del Principat d'Andorra.

Estamariu

Els refugiats que havien aconseguit evitar la detenció arribaven a Estamariu, des d'on acostumaven a

passar a la serra del Cadí per desplaçar-se a Barcelona. Altres feien l'itinerari a través de la Seu d'Urgell i la vall del riu Segre.

La Seu d'Urgell

La Seu d'Urgell era la població on es conduïa els detinguts de l'Alt Urgell i de la Cerdanya. Allí eren empresonats a la presó del partit judicial situada a l'antic convent de Sant Domènec fins al seu trasllat a Lleida.

Alguns pogueren allotjar-se a l'Hotel Andria i a l'Hotel Mundial i evitar així la presó. Aquells qui arribaven amb símptomes d'esgotament físic o després d'haver patit accidents durant el recorregut o congelacions a causa de la neu i el fred eren atesos al Sant Hospital. Altres romanien a la Seu de manera clandestina fins que amb l'ajut de les xarxes d'evasió eren traslladats a Barcelona.

© Fons antic. Servei Audiovisuals de l'IEI. Voltants de la Seu d'Urgell.

Roca de Pimes (Andorra)

Lliri

© Plandolit. La Seu - Passeig - Hotel Andria

ESPAI EXPOSITIU

Espai Ermengol

carrer Major, 8
25700 La Seu d'Urgell
Tel. 973 353 057

L'Espai Ermengol disposa d'un petit espai expositiu on es dona a conèixer el paper de l'Alt Urgell en l'evasió de centenars de refugiats jueus des de la França en guerra fins a la península Ibèrica

RUTA 07: PERAFITA - MARTINET

ESCALDES ENGORDANY - PORT DE PERAFITA - ESTANYS DE LA PERA - ARANSA - LLES - MARTINET

ITINERARI 1: PORT DE PERAFITA - REFUGI DE LA FONT DE LES POLLINERES

ITINERARI 2: ESTANYS DE LA PERA - MARTINET

ITINERARI 3: REFUGI DE LA FONT DE LES POLLINERES - MARTINET

Port de Perafita (CERDANYA)

Centenars de jueus arribaren clandestinament a la Cerdanya des del Principat d'Andorra a través dels colls de Claror, Perafita, la Portella o Vallcivera. El seu objectiu era dirigir-se a Barcelona a través de la serra del Cadí, la Seu d'Urgell o la vall del riu Llobregat.

S'ha senyalitzat l'itinerari que partia d'Escaldes Engordany (Andorra) i creuava a través del coll de Perafita. Un cop a Catalunya, es baixava fins als estanys de la Pera i, posteriorment, s'anava a Aransa, Lles, Travesseres i Martinet. Es tractava de la ruta més curta entre Andorra i la Cerdanya, travessant grans extensions de bosc, la qual cosa facilitava poder passar de manera clandestina.

PUNTS D'INTERÈS SENYALITZATS

Aransa

Situada a 1.470 metres d'altitud, és la primera població després d'haver creuat el pas fronterer.

Lles

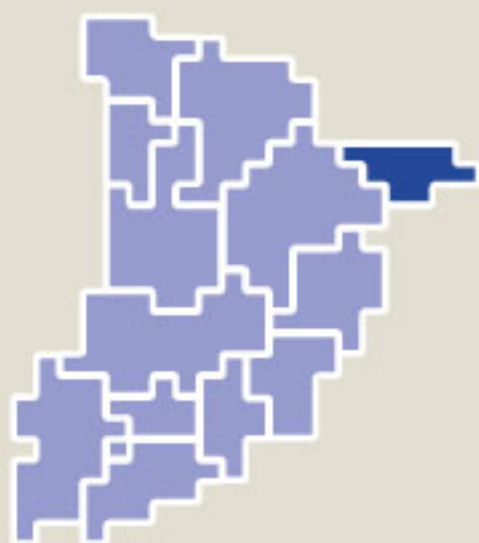
A Lles conflüen diversos itineraris que arribaven a la Cerdanya procedents del Principat d'Andorra. Habitualment utilitzats

per a la pràctica del contraban, durant la Segona Guerra Mundial tingueren protagonisme com a lloc de fugida per als perseguits a l'Europa en guerra.

Martinet

Martinet era l'indret des d'on els evadits iniciaven la segona part de la fugida que els havia de dur a Barcelona

per mitjà de diverses rutes que seguien els rius Segre i Llobregat o travessaven la serra del Cadí. També hi havia una caserna de la Guàrdia Civil, on eren traslladats els detinguts per les dotacions que patrullaven els camins propers a la frontera andorrana abans de ser traslladats a la presó de la Seu d'Urgell.

Ruta GPS

ITINERARI 1

Total 3h30
~2h ~1h 30

Estanys de la Pera -
Refugi de Fornell

6,4 km

ITINERARI 2

Estanys de la Pera -
Martinet

19 km

ITINERARI 3

Font de Pollineres -
Martinet

Prats de muntanya de Lles de Cerdanya.

Estany Gran de la Pera.

Salt d'aigua del Planell Gran.

© Lluís Marià Vidal i Carreras. Martinet des de l'camí de la plana d'Arjol.

CONSELLS COMARCALS

Consell Comarcal de l'Alt Urgell
Pg. Joan Brudieu, 15
25700 la Seu d’Urgell
TEL 973 353 112
turisme@alturgell.ddl.net
alturgell.cat

Consell Comarcal de l'Alta Ribagorça
Av. de Victoriano Muñoz, 48
25520 el Pont de Suert
TEL 973 690 353
consell@ccar.ddl.net
pturisme@ccar.ddl.net
altaribagorça.cat

Consell Comarcal de Cerdanya
Pl. del Rec, 5
17520 Puigcerdà
TEL 972 884 884
info@cerdanya.org
cerdanya.org

Consell Comarcal de les Garrigues
Av. Francesc Macià, 54
25400 les Borges Blanques
TEL 973 142 658
consell@garrigues.cat
ccgarrigues.com

Consell Comarcal de la Noguera
Pg. d’Àngel Guimerà, 28-30
25600 Balaguer
TEL 973 448 933
consell@ccnoguera.cat
montsec.cat

Consell Comarcal del Pallars Jussà
C. Soldevila, 18 (Casa Sullà)
25620 Tremp
TEL 973 650 187
turisme@pallarsjussa.cat
pallarsjussa.net

Consell Comarcal del Pallars Sobirà
C. del Mig, 9
25560 Sort
TEL 973 620 107
consell@pallarssobira.cat
pallarssobira.cat

Consell Comarcal del Pla d'Urgell
(Edif. Can Niubó)
C. Prat de la Riba, 1
25230 Mollerussa
TEL 973 711 313
consell@plaurgell.cat
plaurgell.cat

Consell Comarcal de la Segarra
Pg. Jaume Balmes, 3
25200 Cervera
TEL 973 531 300
consell@ccsegarra.cat
ccsegarra.cat
lasegarra.org

Consell Comarcal del Segrià
C. Canyeret, 12
25007 Lleida
TEL 973 054 800
turisme@segria.cat
segria.cat

Consell Comarcal del Solsonès
C.Dominics, 14
(Ed. Palau Llobera)
25280 Solsona
TEL 973 482 003
consell@solsones.ddl.net
solsones.ddl.net

Consell Comarcal de l'Urgell
C. Agoders, 16
25300 Tàrraga
TEL 973 500 707
turisme@urgell.cat
urgell.cat
turismeurgell.cat
larutadelcister.info

Conselh Generau d'Aran
Pg. dera Libertat, 16
25530 Vielha
TEL 973 641 801
conselharan.org

OFICINES DE TURISME

Agramunt
Of. Municipal de Turisme d’Agramunt
Pl. del Pou, s/n.
25310 Agramunt
TEL 973 391 089
turisme@agramunt.cat
agramunt.cat

Alguaire
Of. Turisme Aeroport de Lleida-Alguaire
TEL 973 032 744

Arbeca
Espai Cèsar Martinell Cooperativa del Camp
C. Lleida, 32
25140 Arbeca
TEL 973 160 182 / 973 160 008
turismearbeca206@arbequina.coop
arbeca.cat

Arties
Of. de Turisme de la Val d’Aran
C. dera Mòla, s/n
25599 Arties
TEL 973 645 197
o.s.turisme@aran.org
visitvaldaran.com

Balaguer
Pl. Comtes d’Urgell, 5
25600 Balaguer
TEL 973 445 194 / 973 446 606
turisme@balaguer.cat
balaguer.cat

Baronia de Rialb, la
C. Monestir, 1
25747 Gualter,
la Baronia de Rialb
TEL 973 460 234
turisme@baroniarialb.cat
baroniarialb.cat

Barruera
Patronat de la Vall de Boí
Pg. Sant Feliu, 43
25527 Barruera
TEL 973 694 000
vallboi@vallboi.com
vallboi.cat

Bellpuig
Of. Municipal de Turisme de Bellpuig
Pl. Sant Roc, 23
25250 Bellpuig
TEL 973 320 536 / 973 320 408
oficinaturisme@bellpuig.cat
bellpuig.cat

Punt d’Inf. del Convent de St. Bartomeu
Ctra. Belianes, s/n
25250 Bellpuig
TEL 973 320 292
bellpuig.cultura@gencat.cat
bellpuig.cat

Bellver de Cerdanya Centre de Talló
C. de la Font, 5
25721 Talló (Bellver de Cerdanya)
TEL 973 510 802
centretallo@bellver.org
bellver.org

Borges Blanques, les Cons. Com. de les Garrigues
Av. Francesc Macià, 54
25400 les Borges Blanques
TEL 973 142 658
turisme@garrigues.cat
turismegarrigues.com

Of. Comarcal i local de Turisme Espai Macià
Pl. Ramon Arqués, 5
25400 les Borges Blanques
TEL 973 140 874
info@espaimacia.cat

Bossòst
Eth Grauèr, s/n
25550 Bossòst
TEL 973 647 279
torisme@bossost.es
bossost.es

Cervera
Turisme Cervera
Av. President Macià, 78
25200 Cervera
TEL 973 534 442
turisme@cerverapaeria.cat
turismecervera.cat

Of. Comarcal de Turisme
Pg. Jaume Balmes, 3
25200 Cervera
TEL 973 531 300
turisme@ccsegarra.cat
lasegarra.org

Coll de Nargó
Of. de Turisme de Coll de Nargó
Ajuntament i Dinosfera
Pl. de l’Ajuntament
25793 Coll de Nargó
TEL 973 383 048
culturaiturisme@collnargo.ddl.net
collnargo.ddl.net

Estany d'Ivars i Vila-sana
Punt d'Atenció Turístic
(Zona aparcaments)
TEL 973 711 313
info@estanyivarsvilasana.cat
estanyivarsvilasana.cat

Esterri d'Àneu
C. Major, 42
25580 Esterri d’Àneu
TEL 973 626 345
turisme@esterrianeu.cat
vallsdaneu.org

Gerri de la Sal
Of. Tur. del Baix Pallars
Pl. Àngel Esteve, s/n
25590 Gerri de la Sal
TEL 973 662 040 / 630 056 138
turisme@baixpallars.ddl.net
baixpallars.ddl.net

Gósol (Berguedà)
C. del Conseller Agustí Querol i Foix, s/n
25716 Gósol
TEL 973 370 016 / 973 370 055
cmuntanya@minorisa.es
gosol.ddl.net

Granadella, la
Of. de Tur. de la Granadella
Plaça de la Independència, 1
25177 la Granadella
TEL 973 094 101
info@culturadeloli.cat

Guissona
C. del Tint, 2
25210 Guissona
TEL 973 551 414
turisme@guissona.cat
guissona.cat
museudeguissona.cat

Isona i la Conca Dellà
C. del Museu, 7
25650 Isona
TEL 973 665 062
ofturisme@parc-cretaci.com
parc-cretaci.com

Ivars d'Urgell
Punt d’Atenció Turístic Cal Sinén
(Afores d’Ivars d’Urgell)
25260 Ivars d’Urgell
TEL 973 711 313
estany@plaurgell.cat
turismeplaurgell.cat

Les
Av. Sant Jaume, 39
25540 Les
TEL 973 647 303
torismeles@torismeles.com
torismeles.com

Llavorsí
Punt de reforç d’estiu
Ctra. Vall de Cardós, s/n
25595 Llavorsí
TEL 973 622 008
ajuntament@llavorsi.ddl.net
llavorsi.ddl.net

Lleida
Of. de Turisme de Catalunya a Lleida
Pl. Edil Saturnino, 1
25007 Lleida
TEL 973 248 840
ot.lleida@gencat.cat

Punt d’Informació
Turó de la Seu Vella
Edifici Canonja
25002 Lleida
TEL 973 238 446
ot.lleida@gencat.cat

Turisme de Lleida
C. Major, 31 bis
25007 Lleida
TEL 973 700 319
infoturisme@paeria.es
turismedelleida.cat

Llessui
Centre d'informació de Llessui.
Ecomuseu dels Pastors de la Vall d'Àssua
Escoles de Llessui, s/n
25567 Llessui
TEL 973 621 798

Mollerussa
Of. Tur. del C. Comarcal del Pla d'Urgell (planta baixa Casa Canal)
Av. Jaume I, 1
25230 Mollerussa
TEL 973 603 997
turisme@plaurgell.cat
turismeplaurgell.cat

Of. de Tur. del Pla d'Urgell (Can Niubó)
C. Prat de la Riba, 1
25230 Mollerussa
TEL 973 711 313
turisme@plaurgell.cat
plaurgell.cat

Oliana
Av. Barcelona, 81
25790 Oliana
TEL 973 470 339
turisme@oliana.cat
oliana.cat

Organyà
Pl. de les Homilies
25794 Organyà
TEL 973 382 002
ajuntament@organya.cat
organya.cat

Pobla de Segur, la
Av. Verdaguer, 35
25500 la Pobla de Segur
TEL 973 680 257
turisme@lapobladesegur.cat
pobladesegur.cat

Pont de Suert, el Patronat Comarcal de Turisme de l'Alta Ribagorça
Av. de Victoriano Muñoz, 48
25520 el Pont de Suert
TEL 973 690 402 / 902 101 516
pturisme@ccar.ddl.net
turismealtaribagorca.cat

Oficina Municipal de Turisme del Pont de Suert
(Oberta a l'estiu i S. Santa)
Av. de Victoriano Muñoz, 22
25520 el Pont de Suert
TEL 973 690 640 / 973 690 005
turisme@elpontdesuert.com
elpontdesuert.com

Port del Comte
Estació d'Esquí
25284 la Coma i la Pedra
TEL 973 492 378
ajuntament@comapedra.cat
comapedra.cat

Puigcerdà
Turisme Cerdanya
Cruïlla N-152 amb N-260
17520 Puigcerdà (Girona)
TEL 972 140 665
info@cerdanya.org
cerdanya.org

Salardú
Of. de Torisme de la Val d'Aran
Trav. de Balmes, 2
25598 Salardú
TEL 973 645 197
o.s.torisme@aran.org
visitvaldaran.com

Sant Llorenç de Morunys
Oficina Turística de la Vall de Lord
Ctra. de Berga, s/n
25282 Sant Llorenç de Morunys
TEL 973 492 181
info@lavalldelord.com
lavalldelord.cat

Seu d'Urgell, la Of. Tur. de la Seu d'Urgell
Espai Ermengol
C. Major, 8
25700 la Seu d'Urgell
TEL 973 351 511 / 973 353 057
info@turismeseu.com
turismeseu.com

Turisme Alt Urgell
Pg. Joan Brudieu, 15
25700 la Seu d'Urgell
TEL 973 353 112
turisme@alturgell.ddl.net
alturgell.cat

Solsona
Oficina de Turisme del Solsonès
Ctra. de Bassella, 1
25280 Solsona
TEL 973 482 310
turisme@turismesolsones.com
turismesolsones.com
solsonaturisme@ajsolsona.cat
solsonaturisme.com

Sort
Of. Com. de Turisme del Pallars Sobirà
Camí de la Cabanera, s/n
25560 Sort
TEL 973 621 002
turisme@pallarssobira.cat
turisme.pallarssobira.cat

Tàrrrega
Of. Com. de Turisme de l'Urgell
C. Agoders, 16
25300 Tàrrrega
TEL 973 500 707
turisme@urgell.cat
turismeurgell.cat
larutadelcister.info

Tavascan
Ctra. de Tavascan, s/n
25577 Tavascan
TEL 973 623 079
info@tavascan.net
tavascan.net

Torre de Capdella, la Aj. de la Torre de Capdella
Punt d'Informació Turisme Vall Fosca
Pl. de l'Ajuntament, 1
25515 la Torre de Capdella
TEL 973 663 001
turisme@vallfosca.net
vallfosca.net

Tremp
Epicentre. Centre de visitants del Pallars Jussà
Pg. del Vall, 13
25620 Tremp
TEL 973 653 470
oficinaturisme@pallarsjussa.cat
pallarsjussa.net

Tuixent
Ajuntament
Pl. Serra del Cadí, 1
25717 Tuixent
TEL 973 370 030
museu@trementinaires.org
trementinaires.org

Utxesa
Punt d'Informació i d'Interpretació d'Utxesa
Av. Pearson, 2
TEL 973 796 394/ 660 612 615
utxesa@utxesa.org
utxesa.org

Vallbona de les Monges
Of. Municipal de Turisme de Vallbona de les Monges
C. Prat de la Riba, 6
25268 Vallbona de les Monges
TEL 973 982 500
turisme@vallbonadelesmonges.cat
viuvallbona.cat

Vall de Cardós
Punt de reforç d'estiu
Camí de la Reguera, s/n
25570 Ribera de Cardós
TEL 973 623 122
ajuntament@vallcardos.ddl.net
valldecardos.cat

Verdú
Of. Municipal de Turisme
Pl. Bisbe Comelles, 13
25340 Verdú
TEL 973 347 216
turisme@verdu.cat
verdu.cat

Vielha
Foment Torisme Val d'Aran
Pg. dera Libertat, 16
25530 Vielha
TEL 973 640 688
info@visitvaldaran.com
visitvaldaran.com

Of. de Torisme de la Val d'Aran
C. Sarriulera, 10
25530 Vielha
TEL 973 640 110
o.torisme@aran.org
visitvaldaran.com

Vilagrassa
Of. Municipal de Turisme
C. Tàrrrega, 12
25330 Vilagrassa
TEL 973 311 162
ajuntament@vilagrassa.cat
vilagrassa.cat

Vila-sana
Punt d'At. Tur. de Vila-sana (Afores de Vila-sana)
25245 Vila-sana
TEL 973 711 313
estany@plaurgell.cat
estanyivarsvilasana.cat
turismeplaurgell.cat

PUNTS D'INFORMACIÓ DELS PARCS

Centre dels Parcs dels Pirineus
Av. Valls d'Andorra, 33
25700 La Seu d'Urgell
TEL 973 360 954
pnaltpirineu@gencat.cat
parcsnaturals.gencat.cat

Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici
Seu administrativa
Ca de Simamet
C. de les Graieres, 2
25528 Boí
TEL 973 696 189
pnaiguestortes@gencat.cat
info.aiguestortes@oapn.es
parcsnaturals.gencat.cat/ca/aiguestortes

Casa del Parc
C. de Sant Maurici, 5
25597 Espot (Pallars Sobirà)
TEL 973 624 036

Parc Natural de l'Alt Pirineu
Seu del Parc Natural de l'Alt Pirineu
C. de la Riba, 1
25595 Llavorsí
TEL 973 622 335
pnaltpirineu@gencat.cat
parcsnaturals.gencat.cat/ca/alt-pirineu

Parc Natural del Cadí-Moixeró
C. la Vinya, 1
08695 Bagà
TEL 938 244 151
pncadimoixero@gencat.cat
gencat.cat/parcs/cadi

Perseguits i Salvats

Durant els anys de la Segona Guerra Mundial (1939-1944) milers de jueus travessaren el Pirineu fugint de la persecució a què eren sotmesos a l'Europa ocupada pels nazis. L'Holocaust afectà sis milions de jueus europeus. Molts dels que aconseguiren fugir, originaris d'Alemanya, Àustria, Polònia, Holanda, Bèlgica o França, creuaren els colls de muntanya del Pirineu de Lleida en evasions èpiques, desafiant la vigilància a banda i banda de la frontera, la climatologia, les neus perpètuas i la duresa del recorregut. El seu objectiu era buscar refugi lluny d'Europa. Fins al 1943 els evadits eren bàsicament famílies refugiades a França que s'escapaven de la persecució iniciada pel govern de Vichy.

Durant el 1944 es tractava de joves sionistes, infants amagats a França per organitzacions jueves i infants els pares dels quals havien estat deportats als camps d'extermini. Per a tots ells, el Pirineu de Lleida esdevingué la penúltima frontera abans d'aconseguir la seva llibertat.

El projecte "Perseguits i salvats" posa en relleu els valors dels espais i dels camins transfronterers com a itineraris culturals i memorials amb l'objectiu de difondre el seu paper com a llocs de fugida per als perseguits durant la Segona Guerra Mundial. A la vegada, enalteix els valors d'ajut i solidaritat que els veïns d'aquest territori van manifestar cap als refugiats.

www.perseguitsisalvats.cat

Vídeo Perseguits i salvats:

Unió Europea

Fons Europeu
de Desenvolupament
Regional

"Una manera de fer Europa"

PS

Diputació de Lleida